

What If the Only Kohen Available To Do Birkat Kohanim (the Priestly Blessing) is the Shaliah Tzibur (Cantor)?

By: Rabbi Noah Gradofsky

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לד עמוד א

משנה. . . . ואם אין שם כהן אלא הוא - לא ישא את כפיו. ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפלתו - רשאי.

- If only כהן is ש"צ he doesn't bless, unless he is certain he can maintain concentration.
 - What if there is another Kohen? Two conclusions could be reached.
 - The permission to bless if concentration can be maintained applies only if the ש"צ is the only כהן, but otherwise he should not bless even if he can maintain concentration. This is the inference drawn by later authorities (and probably makes the best sense) but one could argue for a second interpretation:
 - The Mishnah takes the most extreme case to demonstrate he should not bless unless he can maintain concentration, but as long as concentration can be maintained, he can bless.

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק טו הלכה י

ציבור שלא היה בהן כהן אלא שליח ציבור לבדו לא ישא את כפיו, ואם היתה הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפלתו רשאי,

הגהות מיימוניות הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק טו הלכה י

[ו] כדי שלא תבטל נשיאת כפים אבל יש שם כהן אחר שישא את כפיו לא ישא ש"צ את כפיו ואפילו אם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפלתו וכן כתב מורי רבינו. ויש לזוהר שלא יאמר לו אדם עלה וגם את הנותן מים לכהנים יזהירו שלא יאמר לו טול ירך לעלות. ושליח ציבור העולה צריך לעקור רגליו פורתא בעבודה כדלקמן בהלכה י"א. וכתב מורי רבינו שצריך לזוהר שלא יעמוד אחר תחתיו להקרות ולומר שים שלום אלא מי שכיון לבו לכל התפלה עם ש"צ ולא שח בשעה שהיה ש"צ מתפלל:

- If there is another Kohen then even if he can maintain concentration he shouldn't go up. I would say that since the rationale is to avoid losing the blessing, that if the other Kohen/Kohanim is/are not able to duchan without the ש"צ joining that ש"צ should do so, subject to the concentration restriction.
- No mention if the Kohen should go to the Duchan, only that he should move a bit at רצה.
- No one should take over as prompter and to recite Sim Shalom unless he has maintained concentration and not talked throughout the repetition (implies that if such concentration could be guaranteed then perhaps that person should take over).

טור אורח חיים סימן קכח

כתב הר"מ מרוטנבורג שאם ש"ץ כהן אם יש כהנים אחרים לא יעלה לדוכן משום טירוף הדעת שמא לא יוכל לחזור לתפלתו ואפ"י אין שם כהנים אחרים לא יעלה אא"כ מובטח שיחזור לתפלתו בלא טירוף דעת ויעקור רגליו מעט בעבודה ויאמר מודים עד ולך נאה להודות ויעלה לדוכן ויברך ברכת כהנים ויקרא לו אחר וצריך שהמקרא יכוין בלבו אל התפלה משעה שיתחיל ש"צ י"ה ואם לאו אינו יכול להקרות

- He moves a bit at רצה and goes up to the duchan after להודות.

- May imply that one should not prompt for the blessing unless one is capable of taking over as ש"צ for שים שלום (מר"ן המחבר) picks up on this implication, though perhaps Tur means his statement only if the prompter is also doing שים שלום).

בית יוסף אורח חיים סימן קכח אות כ ד"ה כתב הר"מ

כ כתב הר"מ שאם שליח ציבור כהן וכו'. בפרק אין עומדין (שם) תנן על העובר לפני התיבה שאם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי. ופירש רש"י לא ישא את כפיו. שמא לא יוכל לחזור לתפילתו לדעת ולכוין להתחיל בשים שלום שדעתו מטורפת מאימת הציבור: ואם הבטחתו. כלומר אם בטוח הוא שאין דעתו מטורפת מאימת הציבור. וכתבו הגהות מיימוניות (פ"ט"ו אות ו) ואם הבטחתו שנושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי והטעם כדי שלא תתבטל נשיאת כפים אבל אם יש כהן אחר שישא את כפיו לא ישא שליח ציבור את ידיו ואפילו אם הבטחתו שיחזור לתפילתו אחר שישא את כפיו וכן כתב הר"מ ע"כ ורבינו עירב דברי המשנה עם דברי הר"מ כאילו הכל דברי הר"מ: וכתבו עוד ההגהות (שם) דהיכא דיש כהן אחר יש ליזהר שלא יאמר אדם לשליח ציבור עלה וגם את הנותן מים יזהירו שלא יאמר לו טול ידיך לעלות וכן כתב המרדכי בפרק הקורא את המגילה עומד (סי' תתיז) וכתבתיו לעיל וכן כתב האגור (סי' קע) בשם מהר"י מולן (שו"ת מהרי"ל החדשות סי' יח, ב) וכתב עוד ועומד שליח ציבור ושותק ואחר מקרא:

ומ"ש ויעקור רגליו מעט בעבודה וכו'. קאי אהיכא דאין שם כהן אחר זולתו והוא רוצה לעלות לדוכן לישא את כפיו וזה לשון הגהות מיימון (שם) ושליח ציבור העולה צריך לעקור את רגליו פורתא בעבודה ע"כ. כלומר משום דאמרין (סוטה לה) כל כהן שאינו עוקר רגליו בעבודה כדי לעלות לדוכן שוב אינו עולה:

ומ"ש רבינו וצריך שהמקרא יכוין בלבו אל התפילה וכו': מפשט דברי רבינו נראה שאפילו אם שליח ציבור אחר שנשא את כפיו חוזר למקומו ואומר שים שלום צריך המקרא אותו שיכוין בלבו אל התפילה משעה שיתחיל שליח ציבור שמנה עשרה ולפי זה צריך לומר שהוא סובר שברכת כהנים מכלל התפילה היא שאם לא כן למה צריך שיכוין בכל התפילה: אבל בהגהות מיימוניות (שם) כתב וזה לשונו וכתב הר"מ שצריך ליזהר שלא יעמוד אחר תחתיו להקרות ולומר שים שלום אלא מי שכיון לבו לכל התפילה עם שליח ציבור ולא סח בשעה שהיה שליח ציבור מתפלל ע"כ והשתא אתי שפיר דמפני שהוא אומר שים שלום מצריך שיכוין בכל התפילה דאם לא כן הוי אומר ברכת שים שלום לבדה ולא יתכן אבל כשכיון בכל התפילה ולא סח הוי ליה כאומר כל התפילה דשומע כעונה. וצריך לומר דכשאינו מובטח לחזור לתפילתו מיירי דאם לא כן יחזור הוא עצמו ויגמור תפילתו: ויש לתמוה דמתניתין משמע דליכא תקנתא לעובר לפני התיבה לישא את כפיו אלא אם כן הבטחתו שחוזר לתפילתו ואם כדברי ההגהות אע"פ שאינו מובטח יכול לישא את כפיו אם המקרא כיון בכל התפילה ויגמור שים שלום ואפשר דמתניתין לא נחתא למימר תקנתא על ידי שיסיים אחר התפילה אלא במסיים הוא עצמו אבל אין הכי נמי שאם המקרא כיון מתחלת התפילה מסיים שים שלום ושפיר דמי: וכתב האגור (סי' קעד) שמהר"י מולן (שו"ת מהרי"ל החדשות סי' יט) השיב וזה לשונו מהר"ם כתב שהמקרא מסיים שים שלום אבל רש"י פרק אין עומדין כתב שהחזן מסיימו וכן הביא המרדכי גופיה פרק הקורא (סי' תתיז) דעת רש"י וכן כתוב בספר הפרדס וכדי להשוות דעתם אני אומר אם המקרא כיון לתפילת שליח ציבור מתחלה ועד סוף אז עדיף טפי שהמקרא מסיים ונוכל לומר שרש"י מודה בזה עכ"ל:

- Notes Tur's implication that one shouldn't even prompt if one hasn't concentrated throughout the repetition, but seems to understand הגהות מיימוניות as saying the second person need only concentrate if he is saying שים שלום.
- Indicates a preference for the ש"צ returning to his place and finishing the repetition than for someone else taking over for שים שלום (implies that the idea of replacing with someone else is only if the ש"צ can't keep concentration . . . which begs the question why he is going up to the duchan in the first place . . .).
- Notes Agur prefers a replacement for שים שלום if that person can maintain concentration throughout the repetition.

שולחן ערוך אורח חיים סימן קכח סעיף כ

אם ש"צ כהן, אם יש שם כהנים אחרים, לא ישא את כפיו; (ולא יאמרו לו לעלות או ליטול ידיו, אבל אם אמרו לו צריך לעלות, הוא עובר בעשה אם אינו עולה) (מרדכי פרק הקורא עומד והגהות מיימוני פרק ט"ו דתפלה ואגור). ואפי' אין שם כהן אלא הוא, לא ישא את כפיו אלא כ מובטח לו שיחזור לתפלתו בלא טירוף דעת, שאם הוא מובטח בכך כיון שאין שם כהן אלא הוא ישא את כפיו כדי שלא תבטל נשיאות כפים. וכיצד יעשה, יעקור רגליו מעט בעבודה; ויאמר עד ולך נאה להודות; ויעלה לדוכן ויברך ברכת כהנים; ויקרא לו אחר; ומסיים החזן: שים שלום. ואם המקרא כוון לתפלת ש"צ מתחלה ועד סוף, עדיף טפי שיסיים המקרא שים שלום.

- If there are other כהנים, the ש"צ shouldn't bless.
- If only כהן is ש"צ he doesn't bless, unless he is certain he can maintain concentration.
- If he is blessing, he moves a bit at רצה and goes up to the duchan after להודות.
- Someone else should prompt him.
 - Question: Is this true if he can have a siddur at the duchan? Might be a good idea because (a) the prompter is considered to have some scriptural support; (b) not having a prompter may cause a loss of concentration by the congregation who is used to hearing a prompt).
- Prefers the prompter to continue with שים שלום if the prompter has maintained concentration, but otherwise ש"צ finishes (not clear from where, but probably from his original place).

ט"ז על שולחן ערוך אורח חיים סימן קכח סעיף כ

(טו) עדיף טפי וכו'. - בב"י הבי' הג"מ בשם מהר"מ שכ' ד"ו שהמקרא' יאמר ש"ש ויכוין למ"ש ש"ץ מתחלה וכתב ע"ז דמיירי באינו מובטח דאל"כ הא הש"ץ עצמו יסיים ש"ש. והקשה ע"ז דא"כ למה אמר התנא דלא ישא כפיו אלא במובטח הא משכחת לה אפי' לא מובטח כגון שאחר המקרא יסיים ש"ש ות' דאה"נ דמהני אלא דתנא דמתנ' לא איירי אם אחר מסיים התפל' אלא אם הוא עצמו מסיים אבל כאן בש"ע משמע דלא מהני אחר המסיי' לענין שלא יצטרך להיות מובטח אלא אף במובטח זכר זה דאם ירצה לסיים אחר אז צריך שישמע מתחלה ועד סוף ובזה עדיף טפי דאל"ל דעדיף טפי קאי אינו מובטח ור"ל דזה דאינו מובטח עדיף טפי מובטח ומסיים הוא זה פשיטא אינו דהיאך נאמר מה שלא נזכר במשנה יהי' עדיף ממה שנזכר. ותו דבב"י כשמכריע זה דעדיף כשמסיים המקרא מביא דעת רש"י וזה קאי אאם מובטח ע"ש. ותמוה לי על דבריו בב"י דלמה אמרו במשנה לא ישא כפיו מפני הטירוף כיון שבקלות יש לפנינו שלא יבוא לידי טירוף ודבריו כגון הם צודקים. וא"ל למה באמת לא ישא כפיו ואפי' אינו מובטח כיון שהחשש על חזרתו לתפלתו ואפשר באחר דודאי התנא לא מיירי אלא אם מסיים הוא עצמו ומזה נלמד דלא סגי בסיים אחר דהא צריך לכוון לשמוע להש"ץ ומפני הטירוף לא יוכל לשמוע לו כי כוונתו על שיצטרך להקרות דחד טעמא הוא לסיים עצמו ולסיים אחר ע"כ דבריו כאן עיקר דדוקא צריך להיות מובטח ואז עדיף טפי אם אחר מקרא ואומר ש"ש ולא כמ"ש בלבוש בזה דאפילו באינו מובטח סגי בזה:

מגן אברהם על שולחן ערוך אורח חיים סימן קכח סעיף כ

ל ולא יאמרו - פי' קודם רצה אבל אם א"ל אחר רצה אינו רשאי לעלות כמ"ש ס"ב וס"ה ומה"ט אינו עובר כשקורין כהנים כמ"ש סכ"ב משום דהקריא' הי' אחר רצה:
לא מובטח שיחזור - ולדידן שמתפללין מתוך הסידור מובטח שיחזור לתפלתו ומ"מ כשיש כהנים אחרים לא יעקור רגליו [ל"ח] וב"ח כתב ומנהגנו עכשיו כשש"צ כהן ויש כהנים אחרים עומד ישראל שהיה מכוון לתפלתו ומתחיל אלהינו כו' עד בשלום וחזור הש"ץ ואומר קדיש עכ"ל משמע מדבריהם כשיש כהנים אחרים לא ישא את כפיו וכמ"ש מהר"מ ובתשובת מהרי"ל סימן קע"ט כתב וז"ל אף כי היה נראה לחלק קצת דהאידינא מקרין מתוך הכתב ולא טעי כולי האי אפילו הכי מי יבוא אחרי המלך מהר"ם עכ"ל, ועכשיו נהגו לישא כפיו אפי' יש שם כהן אחר ולא ידעתי מנ"ל הא, ובנ"ץ כתוב שסומכין על שמתפללין מתוך הסידור, ותימ' דכל הגאונים שכתבתי לא רצו לסמוך ע"ז ואפשר דס"ל כמ"ש הב"ח סי' תקפ"ה בשם רש"ל דלהטור שם שמתיר לתקוע לש"ץ אם כן ה"ה דשרי לישא כפיו אפי' יש שם כהנים אחרים, ול"נ דזה דוחק גדול דהא הטור סתם כאן כמהר"מ אלא העיקר כמ"ש ל' לכן נ"ל דבמקום שאין מנהג לא ישא כפיו אם יש כהנים אחרים וכדעת כל הגאונים:

- Even with printed prayer books, the כהן who is ש"צ should only bless if he's the only כהן.

לב מעט בעבודה - כצ"ל וכ"ה בטור:
לג עדיף טפי - ומ"מ צריך שיכוין הש"ץ למה שאומר המקרא ולכן בעינין שיהא מובטח [ב"ח] ובב"י משמע שאם המקרא מסיים לא בעינין שיהא הש"ץ מובטח לחזור לתפלתו:

ביאור הגר"א אורח חיים סימן קכח סעיף כ

אם כו'. דמש"ש ואם הבטחתו כו' קאי אואם אין שם דלכך קא' ואם ולא קאמר אפי' כו':
דהא כו'. כמ"ש בס"א:
וכיצד כו'. ל"ח ב':
ומסיים כו'. רש"י שם וברכות שם וכמ"ש ושם ואם כו' וחזור כו':
ואם המקרא כו'. שמהר"מ כ' שהמקרא מסיים ש"ש ופ"י האגור שבכה"ג מיירי ומתני' לא איירי בכה"ג ועמ"א וכ"ז **דחוק ודברי רש"י עיקר:**

- Prefers Rashi, i.e. that the כהן who is ש"צ should finish the repetition. Says the other interpretations are difficult. I tend to agree.

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן קכח סעיף כ

(עב) לא ישא - שמא לא יוכל לכוין לחזור לשים שלום שדעתו מטורפת מאימת הצבור ואפילו אם בטוח הוא בעצמו שלא תטרף דעתו ג"כ לא רצו חכמים להקל בזה לעקור ממקומו ולעלות לדוכן היכי שיש כהנים אחרים בביהכ"נ ולא תבטל הנשיאת כפיים:

(עג) את כפיו - אלא הוא עומד ואחר שאינו כהן מקרא כמ"ש סכ"ב:

(עד) אבל אם א"ל וכו' - ומיירי כשאמרו לו בברכת רצה או קודם לכן אבל אם אמרו לו אחר סיום ברכת רצה אינו רשאי לעלות כמ"ש ס"ח [מ"א וש"א] ועיין לעיל בסק"ט דעת א"ר בשם מהר"מ מינץ בזה:

(עה) דהא עובר בעשה - ומפני זה צדדו האחרונים דאפילו אם אינו מובטח לחזור לתפלתו ג"כ יעלה לדוכן דמפני חשש טירוף ובלבול התפלה שכל עיקרה אינה אלא מד"ס אין לו לעבור על עשה דאורייתא ובפרט השתא שמתפללין מתוך הסיודור בודאי יעלה:

(עו) מובטח לו שיחזור - ולדידן שמתפללין מתוך הסיודור הוי כמובטח לו שיחזור לתפלתו ומ"מ כשיש כהנים אחרים לא יעקור רגליו דהא אף במובטח לא שרינן אלא בדליכא כהן אחר:

(עז) מעט בעבודה - לילך לצד הדוכן והטעם משום הא דאיתא לעיל בס"ח עי"ש:

(עח) ויעלה לדוכן - היינו שיעקור רגליו לגמרי ויעמוד על הדוכן פנים נגד פנים כדין:

(עט) ויברך ב"כ ויקריא לו אחר - היינו שיברך ברכת אשר קדשנו וכו' ואח"כ מקריא לו אחר תיבה בתיבה אבל אין לומר שמקריא לו תיבת כהנים בתחלה דהא כיון שאין שם אלא הוא הרי פסקינן לעיל בס"י דלאחד אינו קורא כהנים:

(פ) עדיף טפי - קאי על מובטח הנזכר מתחלה וקאמר דאע"ג דמובטח החזן עצמו יורד אח"כ מן הדוכן ומסיים שים שלום כ"ז הוא אם המקרא לא כוון לשמוע תפלת הש"ץ מתחלה ועד סוף וכ"ש כששח באמצע ולכך לא יכול לסיים שים שלום דהא חסרו לו הברכות שלפניה אבל אם המקרא כוון מתחלה ועד סוף הרי שומע כעונה ולכן עדיף טפי שהוא בעצמו יסיים גם שים שלום כדי שלא תהיה התפלה מופסקת בהליכת הש"ץ מהדוכן למקומו לפני התיבה וה"ה דצריך שיכוין הש"ץ לשמוע מה שאומר המקרא שים שלום דאל"כ תהיה תפלת הש"ץ מתחלתה עד שים שלום בלבד:

(פא) שיסיים המקרא שים שלום - ודעת הגר"א בביאורו דטוב יותר שיסיים הש"ץ בעצמו תמיד וכן בדה"ח וח"א וש"א כולם הזכירו בסתמא שיסיים החזן בעצמו ולא הזכירו עצה זו המבוארת בשו"ע: